

GJ-102009

Seat No. _____

B. Ed. (Sem. II) Examination

March / April - 2019

BED1M-205 : Sanskrit

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

(૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે, વિકલ્પો આંતરિક છે.

(૨) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના કુલગુણ દર્શાવે છે.

૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : ૮

(૧) સંસ્કૃતભાષામાં મૌખિક કાર્યનું મહત્વ જણાવો.

(૨) વાચન કૌશલ્ય એટલે શું ? વાચનના પ્રકારો વર્ણવો.

(૩) વિદ્યાર્થીઓનાં લેખનદોષોને સુધારવા એક શિક્ષક તરીકે તમે કયા ઉપાયો કરશો ?

(બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો : ૬

(૧) વિદ્યાર્થીઓ સંસ્કૃતભાષામાં મૌખિક અભિવ્યક્તિ કેળવે તે માટે તમે શાળામાં કઈ-કઈ પ્રવૃત્તિઓ યોજશો ? - ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

(૨) ક્રિયાત્મક સંશોધન એટલે શું ? સંસ્કૃત શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન માટે કયા સોપાનો અનુસરશો ? સમજાવો.

૨ (અ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : ૮

(૧) સંસ્કૃત શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકનના હેતુઓ જણાવો.

(૨) સંસ્કૃતમાં નિદાન કસોટીની રચના માટેના તબક્કાઓ વર્ણવો.

(૩) બ્લ્યૂ-પ્રિન્ટની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી પ્રશ્નપત્રની બ્લ્યૂ-પ્રિન્ટ બનાવતા પહેલા કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખશો ? જણાવો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો : ૬

(૧) ધોરણ-૧૦નાં સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકના મૂલ્યાંકનની સમીક્ષાત્મક નોંધ તૈયાર કરો.

(૨) ઉપચારાત્મક શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી સંસ્કૃતભાષામાં વિદ્યાર્થીઓના લેખનદોષને દૂર કરવા માટેના ઉપાયો ઉદાહરણ સહિત રજૂ કરો.

- ૩ (અ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : ૮
- (૧) ‘વ્યાસોચ્છિષ્ટં જગત્સર્વમ્’ – વિધાનની યથાર્થતા ચર્ચો.
- (૨) સંસ્કૃત સુભાષિતોનું સાહિત્યિક મહત્વ વર્ણવો.
- (૩) નીચેના ગદ્યાંશનું ગુજરાતીભાષામાં અનુવાદ કરો :
- અનિલ: – ભવતઃ રોપિતઃ વૃક્ષઃ અપિ અસ્તિ વા ?
- રાજીવઃ – આમ્ । પશ્ય એષઃ વૃક્ષઃ મયા રોપિતઃ અસ્તિ ।
- અનિલઃ – ઉત્તમમ્ । તર્હિ ભવાન્ ગૃહં કદા ગચ્છતિ ।
- રાજીવઃ – અહં સાયં ષટ્વાદને ગૃહં ગચ્છામિ ।
- અનિલઃ – ભવતઃ વિદ્યાલયઃ નનુ સુન્દરઃ અસ્તિ ।
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો જવાબ લખો : ૬
- (૧) કાલિદાસનાં જીવન અને કવન(કૃતિઓ) વિશે નોંધ તૈયાર કરો.
- (૨) નીચેના પદોની પાદપૂર્તિ કરો :
- (અ) પઠામિ સંસ્કૃતં: સંસ્કૃતમાતરમ્ ॥
- (બ) શુભં કરોતુ નમોઽસ્તુ તે ॥
- (સ) મૂકં કરોતિ માધવમ્ ॥
- ૪ (અ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો : ૮
- (૧) ઇકારાન્ત પુલ્લિંગના પ્રથમા વિભક્તિથી ચતુર્થી વિભક્તિ સુધીના રૂપો જણાવો.
- (૨) ‘પિતૃ’ નામના ચતુર્થી વિભક્તિથી સપ્તમી વિભક્તિ સુધીના રૂપો જણાવો.
- (૩) ‘લિખ્’ ધાતુના દ્વસ્તન ભૂતકાળ પરસ્મૈપદના ધાતુરૂપો લખો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો જવાબ લખો : ૬
- (૧) સન્ધિ એટલે શું ? સંસ્કૃતભાષામાં વ્યંજન સંધિના નિયમો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (૨) દ્વસ્તન્ ભૂતકાળ આત્મનેપદના પ્રત્યયો જણાવી કથ્ ધાતુના દ્વસ્તન્ ભૂતકાળ આત્મનેપદના રૂપાખ્યાનો તૈયાર કરો.
- ૫ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪
- (૧) સંસ્કૃતખંડનું બે સાંસ્કૃતિક મૂલ્ય જણાવો.
- (૨) શૈક્ષણિક ઉપકરણોની પસંદગી માટેની કોઈપણ બે કાળજી જણાવો.
- (૩) કોઈપણ ચાર બિનપ્રક્ષેપિત સાધનોનાં નામ જણાવો.
- (૪) મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
- (૫) સંસ્કૃતમાં નિદાન કસોટીની બે આવશ્યકતાઓ જણાવો.
- (૬) આદર્શ પ્રશ્નપત્રની બે મુખ્ય લાક્ષણિકતા જણાવો.
- (૭) ‘મયા’ શબ્દ કઈ વિભક્તિમાં છે ? મયા શબ્દનો ઉપયોગ કરી એક સંસ્કૃત વાક્ય બનાવો.
- (૮) દીપજ્યોર્તિ કિમર્થં નમનં કરણીયમ્ ? સંસ્કૃતમાં જવાબ લખો.
- (૯) રૂપ ઓળખાવો – ભૂમ્યામ્ અને ધેનવે.
- (૧૦) રૂપ ઓળખાવો – અપઠતમ્ અને અલિખત.